

Iz ruske zgodovine.

Od 1065. do 1067. léta.

(Po Nestoru.)

V 1065. léto ide Svetoslav na Rastislava k Tmutorokánju, a Rastislav odstopi ven iz grada (mésta), ne, ker se ga je bál, nego prótivo striecu svojemu ne hotèč jemati orožja. A Svetoslav, prišedši v Tmutorokánj, posadí tam sina svojega Gléba ter se povrne. Rastislav pride zopet in požene Gléba. Otide Gléb k otcu svojemu, a Rastislav séde v Tmutorokánji.

V to léto je tudi Vséslav začél rát (vojno). Ob teh časih je bilo známenje na zapadi, zvézda prevelíka, žarke imejóč, kakor krvave, in izhájala je z večéra po zahodi solnčnem, ter prebívala za sedem dníj. To se ljudém nij zdélo na dobro, in rés je potem bilo vosobie (domačih razporov) mnogo, ter nastali so tudi prihodi pogánskíh narodov na zemljo rusko, kajti bila je ta zvézda, kakor krvava, oznanjajóč krvolítje. Uže nekóliko popréj se je bilo solnce tudi preménilo (mrknilo), da nij bilo svetlo, nego kakor mésec je bilo, a nevédniki so dejáli, da je snédeno. (Takó so v teh časih preprosti ljudjé tolmačili vsako nenavadno známenje, a niti sam Nestor, ne še dovolj učen, nij bil do konca svoboden taci h míslij).

V to léto je Rastislav bíl v Tmutorokánji, jemljóč dánj (davek) od Kasogov in po drugih stranáh te zemlje. Zaradi tega so se zbali Grei in k njemu lokávo (zvijáčno) posláli Kotopana. Kadar je tá prišel k Rastislavu, verjél mu je knez ter častíl ga zeló. Jednóč je píl Rastislav z družíno, in rekel mu je Kotopan: „knez, hočem ná-te piti.“ Knez je dejál: „píj!“ On izpije polovíno, a polovíno dá knezu piti, dotísnivši se s palcem v čašo, kajti pod nohtem je imel smrten otrov, in dál je knezu, uréksi mu smrt do osmih dníj. Potlej Kotopan pride v Korsún ter pové tamkaj, da v ta dan umerje knez Rastislav, kakor je tudi bilo. A tega Kotopana so pobíli s kamenjem korsúnski ljudjé. Bil je Rastislav mož dober na rát (vojno), lepe rastí in krasen v lice ter milostív ubogim. Umrl je méseca séčna (februarja) v tretji dan, in tam je bíl položen v cérkvi svéte Bogoródice.

V 1066. léto prične rát (vojno) Vséslav, sin Brenčislavelj, in zájme Novi Grad. A Jarosláviči trije: Izjéslav, Svetoslav in Vsévlad zberó vojsko ter otidó na Vséslava, in bila je zima velíka. Prišli so k Ménsku; a Menjáni so se zapríli v grádi. Tí bratje so vzéli Ménsk ter izsékali možé, a žene in otroke vdali na ščíte in odšli k Nemizi. Vséslav jim je hítel na próti. Zbrali so se oboji na Nemizi, méseca sušca v trétji dan; a bíl je sneg velik ter šli so prótivo sebi. Začéla se je séča zla ter mnogi so padli. Odoléli (zmogli) so Izjéslav, Svetoslav in Vsévlad, a Vséslav je zbéžal. Potem, julija méseca v deséti dan, Izjéslav, Svetoslav in Vsévlad, celovávši (poljúbivši) križ častni k Vséslavu, rekó njemu: „pridi k nam! Ne stvorímo ti zla.“ On je upal celovánju križnemu ter v ládiji prišel črez Dnéper. Takó so ujéli Vséslava na Rši pri Smolensku, prestopivši križ. A Izjéslav je potem Vséslava privedel v Kíjev ter ga vsádil v jéčo z dvéma sinoma.

V 1067. léto pride tuje pleme na rusko zemljo, Plavei mnogi. Izjéslav, Svetoslav in Vsévlad so hítelí prótivo njim na Alto réko. Po noči podidó prótivo sebi. A zaradi gréhov naših je pustil Bog ná-nas pogane, ter po-

bégnili so knezi ruski a zmogli nas Plavci. Bog po svojem gnévu tujece vódi na zémlo, da se ljudje skrúšeni v srcih zópet vráćajo k njemu; kajti nëhče on zléga človeku, nego želí mu blazega; a zlódej se radúje ubójstvu in krvo-lítju. Kadar greší zemlja, katera kóli, kazní jo Bog, pošiljáje smrt ali glád ali pogánske sovražnike ali súšo ali gosénico ali druge kázni. Govorí Gospod vsedržitelj: „klícali me bodete, a ne bodem vas poslušal; iskali me bodete, a ne najdete me, ker nëhčete hoditi po mojih póti; zato se vam ali zapíra nebo ali se vam na zlo odpíra, tóčo v dežja mésto izsipáje, z mrazom plodí vam zatiráje in zemljo znójem požigáje zaradi zlob vaših!“ — A mí, ne ží- vemo li poganski, če vérujemo, da srečati káko stvar more nam na dobro biti ali na húdo? Kadar sréča kdo na póti črnorízca (meniha), takój se vra- čúje, kakor bi sréčal vépra. *) Níj li to poganski? Nekateri se drzé te prazne vére, a drugi zopet kake drugačne, menéči, da je kíhanje glávi na zdravje. Zlódej nas mámi od Boga s témi in drugimi lokávstvi (zvíjácamí): s tróm- bami (trobéntami) in skômrahi, **) z góslimi in raznolícnim praznovérjem. Vidimo igrišča natláčena, ljudíj v njih mnogo mnóštvo, da pehájo drug dru- zega; a cérkve stojé, in kadar bíva čas molítvi, malo jih nahaja se v cérkvi. Da, zaradi tega kázni prijemljemo od Boga razne!

A mi se povrnímo zópet na popréjšnje pripovedovánje.

Kadar sta bila Izjéslav in Vsévlad pobégnila v Kíjev a Svetoslav v Črnígov, prihitéli so kijeovski ljudjé tudi v Kíjev, ter stvorivši véce (posveto- vánje) na trgovíšči, poslali h knézu in rekli mu: „evo, Plavci so se razsúli po zemlji; daj nam, knez, oróžja in kónj, ter bíli se bodemo ž njími še!“ A Izjéslav tega níj poslušal. Zdaj so ljudjé začéli vpíti na vójevodo na Kos- njáčka, ter odšli na góro in pritékli na dvor Kosnjáčkov; a njega ne našedši stali so pri dvoru Brenčíslavljem in rekli: „pójdimo, izpustímo Vséslava iz jéče!“ Potem se razdelé na dvóje: polovína jih ide k jéči, a polovína po móstu na knéžij dvor. Izjéslav je tedáj sedel báš na sénih ***) z družíno svojo, kadar so se začéli z njim prepírati ljudjé, ki so bili prišli po móstu. Stali so zdolaj, a knez je glédal iz okenca in imel pri sebi družíno svojo. Tedáj Túk, brat Čúdin, reče Izjéslavu: „vidíš, knez, ljudjé so začeli vpíti; pôšlji svoje možé, da bodo na straži okolo Vséslava!“ Kadar je ta še govoril, úže druga polovína ljudíj príde od jéče. Zópet so knezu rekli njega družína: „evo, zlo je! Pôšlji svojih ljudíj k Vséslavu, da ga z lestjó (zvíjáčo) izvábijó k okencu ter ga prederó z mečem!“ Knez tega níj poslušal. A ljudjé so kri- čali in šli k jéči, kder je ujét bil Vséslav. Kadar to vidi Izjéslav, pobégne z bratom Vsévladom z dvora; a ljudjé so izsékali Vséslava iz jéče, v petnajsti dan septembra, in postavili ga srédi dvora knéžjega, a dvor knéžij so razgra- bili: brezčíselno mnóštvo zlata in srebra s kunami vred.

Izjéslav pobégne v Léhe (Poljáke), in Svetoslav je bival v Črnígovu, a Plavci so vojeválí okolo Črníгова. Zatôrej Svetoslav zbere nekoliko družíne ter izíde nánje k Snovsku. Uglédali so Plavci polk, idóč prótivo sebi, ter se pristróžili v boj. Svetoslav, mnóštvo njih vídevši, reče družíni svojej: „po-

*) Véper, divji prasec; der Eber.

**) Kláteži, kateri so ljudém sméšne in veseléče stvarí kazali ter govorili; glumáči; Possenreisser, Gaukler, Marktschreier.

***) Nekáka sóba gospodskega dvora, — morebiti „dvorána.“

tegnimo! Uže se némamo kam déti!“ Udarijo v kónje ter odolí (premôre) Svetoslav samó v tréh tisóčah, a Plavec je bilo dvanájst tisóč. Té so posékali, druge potópili v Snovi, a knéza njih ujéli z rokama, v prvi dan méseca novembra. Vsévlad séde zópet v Kíjev ter vzdáhne in reče: „o križ částni! ker sem k tebi véroval, izbávil si me od rôva tega.“ — A Bog je sílo križno pokazal zemlji ruskej, da ne bi prestopali částnega križa, celovávši (poljúbivši) ga; kajti Izjéslav je celóval križ a potlej vender ujél Vséslava, in zató je Bog poslal pogané, a Vséslava je očito izbávil križ částni. — Vséslav je sedél v Kíjevu mésecev sédem.

Razne stvari.

Uganke.

- 1) Pri jednej steni zalaje, pri drugej ugrizne. Kaj je to?
 - 2) Kateri konji ne jedó ne ovsá ne sená?
 - 3) Ni rogato ne rokato, pa vendar cesarja s konja požene. Kaj je to?
 - 4) Polovica od lesá, polovica od živali. Kaj je to?
 - 5) V góri sék, sék, v vodi pa múč, múč. Kaj je to?
 - 6) Na ognjišči sedí, kuhar ni; préde, predica ni. Kdo je to?
 - 7) Pri tléh železno, po sredi mesnato a po vrhu leseno?
 - 8) Belo je, sir ni; repato je, míš ni, sol liže, koza ni; grize, a pes ni. Kaj je to?
 - 9) Kdaj so črešnje najboljše?
 - 10) Komu zelena kapa do ušes klapa?
- (Odgonetke uganek v prihodnjem listu.)

Odgonetke uganek v 4. „Vrtčevem“ listu.

1. Rokavice; 2. Solnce; 3. Novci (denarji); 4. Mrlič; 5. Oči; 6. Kadar pride med nje; 7. Kadar ne more do njega.

Slovstvene novice.

* Izgledi bogoljubnih otrok iz vsih časov keršanstva. II. del. Spisal in založil Anton Kržič, katehet. V Ljubljani, 1880. 8° 145 str. — Tako se zove nova knjiga, ki je ravnokar prišla na svitlo iz Blaznikove tiskarne. Knjiga je namenjena slovenskej mladini in to je, kar nas najbolj veseli, ker s tem se pomnožuje literatura za našo domačo mladino. Tudi ta knjiga obseza, kakor nje I. del, ki je prišel lanskega leta na svitlo, mnogo lepih zgodeb in res-

ničnih izgledov bogoljubnih otrok iz vseh časov krščanstva. Mi želimo od srcá, da bi se tudi ta knjižica enako prvej, prav hitro razširila po vsem Slovenskem, kakor tudi, da bi nas trudoljubivi gospod Kržič kmalu zopet razveselil s kácim novim delom na tem slovstvenem polji. V to imé Bog pomózi! — Cena knjižici je mehko vezanej 30 kr., trdo vezanej v platnenem hrbtu 40 kr., s poštnino po 5 kr. več.

* Molitve iz kristjanskega nauka pogloblitne reči, ki jih mora znati, kdor hoče prejeti sv. birmo, sv. pokoro, sv. obhajilo, ali sv. zakon. V Trstu, 1880. Natisnil in založil S. Pastori. 12°. 16 str.

 Trdo vezani „Vrtci“ od poprejšnjih let se še dobé po naslednjej ceni:

Vrtec od 1874. leta za 1 gld.	80 kr.
Vrtec „ 1875. „ „ 2 „ — „	
Vrtec „ 1876. „ „ 2 „ — „	
Vrtec „ 1877. „ „ 2 „ 20 „	
Vrtec „ 1878. „ „ 2 „ 60 „	
Vrtec „ 1879. „ „ 2 „ 60 „	

„Vrtca“ od 1871. 1872. in 1873. leta nemamo več.

Uredništvo „Vrtčevo“.

Listnica. Gosp. M. M. v Lj: Vašo zgodovinsko crtico primamo prihodnjič. Danes ni bilo mogoče. — A. K. v Lj.: Vaše pesni še n'majo óne dovršenosti, da bi je mogli dati v natis. — J. V. v Lj.: Nij za natis. — Nekaterim gg. naročnikom, ki so nam poslali zahvalnice šolskim dobrotnikom, bodi omenjeno, da ne moremo vseh zahvalnic sprejeti v tej obliki, kakor nam so poslane, ker bi nam to preveč prostora vzelo. V prihodnjem listu bomo take dobrotnike le omenili. —